

...ÍROM A NAPLÓT, ÍRJA...

Hinnyadt lábbal ugrik le a vonatról, lelkében nevet, azon, hogy ugrik; tompán maga után húzza az utazótáskáját, a táska szemérmetlenül szétnyílik, szemérmetlenül, mert mindenféle lóg ki, nofene, mondja bosszúsan, pironkodva dugdossa vissza az ingeket, zoknikat, bugyikat (a mindenfélét tehát *-ként* kell elképzelni), átmászik a síneken, a köveken fekete, olajos por van, a kövek nasa fehér, átmegy a hosszú, alagútszerű kijáraton, belép a városba, akárha egy szobába, táskáját karjára emelinti, kevélyen és vidáman és enyhe izgalommal elindul.

Verőfényes idő van, az ablakok szélesre vannak tárva, a párkányok pléhén öreg nénik melengetik karjaikat, a kiskertekben nagypapák szorgoskodnak, a buszok szinte üresen suhannak, a megállóban sofőrök segédkeznek mosolyogva, az irodákban vígan kattognak a gépek, az iskolaudvaron népes diákcsapat rohangál, szél van, zsi-bongás van, minden oly valószínűen létező... Pompás, pompás, nyugtázza F., leteszi táskáját, felemeli a fejét, zavartalanul és kéjesen magába szívja a város reggeli derűjét, s akár egy XIX. századi literátor utazó, tekintetében zárványozza az élő fotográfiát.

Zsuzsa kisasszonnyal találkozik, a lány haja repül a szélben, elkapja F.-t, és könyökét markolászva tereli egy cukrászda kinti ablakmélyedésébe. Leülnek a poros párkányra, a cukrászdában kicsit sötétebb lett. F. megtudja, hogy az ifjú hölgy életében változások várhatók, házasodni készül, lázasan, de van egy kicsi bizonytalanság is benne, egy kicsit fél, fél a változásoktól. Minden nő életében eljön a pillanat, félre hát a tétovázással, így F., bele kell vágni, persze, komolyan vizsgálódva, vannak hátrányos hozadékaik a dolognak, amelyeket főleg később lehetne érezni, amikor az ember már benne van, de nyilvánvaló, hogy midőn benne vagyunk, nem biztos, hogy érezhetjük még, mindazonáltal ő szívből üdvözli e szükségszerű elhatározást. De aztán átfordul az egész, mert miután bizonytalan terminusokkal találkát beszélnek meg, F. hosszan néz a távozó hölgy után: tekintetnek és mondottaknak nincs közös nevezője!

A húgánál keres szállást. A húga egyetemi hallgató, s F. arra gondol kicsit hetykén, hogy e státust tőle örökölte, mint pl. gyermekkorukban egynémely ruhadarabját meg a játékait, és ha eltekint attól, hogy a húga megkínlódott ezért, a gondolat bensőségessége biztosított. Hosszasan dörömböl, megjelenik a lány, résnyi szemekkel nagyot ásít, a haja is álmos, átölelik egymást a szokott hévvel.

A húga reggelizik, ő, az utazó, tízóraját fogyasztja. Előmelegítem a porcelánkannát, kimérem a teafüvet, ráöntöm a lobogó vizet, magyarázza F. századjára a teakészítés tudományát. Lipton, az jó! A húga tanulmányairól mesél, napjairól, melyek telnek, múlnak, fogynak, F. is be-bekapcsolódik, elmondás, felidézés, emlegetés, kifejtés, elbeszélés színes kavalkádja tölti be a konyhát; irigylésre méltó e meghitt *félcsalád* egymásértése. A teának orgonaillata van: szűrpríz.

F. elvonul, rumlis udvar végében a WC, kinn van, kint! Ez előnyös is, mert sebesen végez, hátrányos is, mert nem olvashat. Otthon megannyi folyóiratot felnyalálva indul a fürdő felé, a család, mert idejében észlelve lett szándéka, bekérezkedik előtte, ő előzékenyen enged, zsenerőz gesztussal, náluk otthon ez a dolog rendje, ahogy mondani szokás. Végül is az előnyök nem feledték a hátrányokat (sötét volt és bűdös!), bosszúsan kommentálja húgának a lakás előnytelen elrendeződését, amire szigorú feleletet kap. Igaza van, gyakorol F. önkritikát, miért kell nekem mindenben állást foglalom. Majd kis szünet után: nem tehetek róla, ha egyszer foglalkoztat!

Elindulnak, kart karba öltve, F. személyes diadalának tudja be a változatlan frissességet, az utcák ragyognak, egy-egy elsuhanó autó ablaka játékos fényt loccsint szemükbe. F. megállapítja, hogy a húga könnyű nő, alig érzi a karján. Könnyű nőcske vagy! Azért leginkább L. vel szeret sétálni, mintha egy lepkével promenádozna! – s talán hozzáteheti, reméli nem fog szerénytelennek tűnni, L. szerint őt, F.-t, *lehet* ilyen könnyedén karon ölteni. Hiába, vannak dolgok, melyeket csak *együtt*, *csak* együtt tudnak csinálni!

Elsőéves egyetemista lányok, megannyi cserfes virág-szál! – álldogálnak a könyvstand előtt, hosszú hajukat fel-felkapja a szél, könnyű ruháik merészen lobognak. F. érdeklődéssel kukkint könyveikbe, tájékozottan ajánlgatja a *klasszikusokat*, mire a húga kajánul L.-re tereli a szót [a gondos szópásztor].

Marci úr, a jeles bábszínész közeleg, s ebédelni invitálja őket. Ilyen korai időben? Az idő *e g y* konvenció, legyint Marci úr, *skorgatja* a gyomrát. Eredménytelenül szabadkoznak, megemlítve a bőséges reggelit, illetve tízórait, Marci úr nagyon erőszakos. (Ezt nem kellett volna gondolnom. De nem lehet nem gondolni, ha egyszer igen. És utálok, ha férfi fog karon!)

Az asztalon hosszú szárú műanyagvirág; kolozsvári káposztát esznek gasztronómiai tájékozottsággal, ugyanis a zengő orgánumú bábművész rövid előadást tart, kifejező mozdulatokkal taglalja az elkészítés rafinált fintáit, didaktikusan kitérve a reszelt, illetve a vágott alapanyag okozta hatásokra, egy látványos mozdulattal rátér a személyes élmények felidézésére, szerencsére leveri a vizeskancsót, így a részletes beszámolót megússzák. Mondhatni, nem szárazon. Marci úr sört iszik, ő, F., *limonádét*, noha nagyon kedveli a sört, ám balszerencséjére fáj a feje tőle, L. szerint, aki hat évet töltött a gyógyászat tanulmányozásával, alacsony F. vérnyomása. A múltkor aztán megkérte, mérje meg neki, ily módon támasztva alá a diagnózist; mivel ezidáig még senki sem mérte meg neki, kicsinyég megrémült a rengeteg *műszer* láttán, ráadásul L. a sztetoszkópját is elővette, amelynek használatát ismerni vélte. Zavartan megkérte L.-t, magyarázza el, mi fog történni, mire számítson, mit kell hogy kibírjon; a részletes és tudományos magyarázatra már nem emlékszik, de azt tudja biztosan, hogy egy idő *után* fáj a karja, és erre nem volt felkészítve; mennyi? – kérdezte türelmetlenül, mondva lett: 110/80, kicsit alacsony; baj-e?, mondva lett: nem nagy, s bizonyágképp L. megcsókolta és lett: 120/80. A limonádéhoz piros szívószálat kapott, ami szinte kárpótolta a sör miatt. *A szinte* is eltűnt volna, ha Marci úr rendel neki egy mandulás szeletet. F. ugyanis imádja az édességeket: Linocska, szokta mondani L.-nek, én úgy meghalok egy kis mazsoláért!

Mire L. megy és hoz a *dugiból*, persze kettőjüknek. A szívószálat beszúrja a vázába, a művirág mellé, talán ki-
virágozol, botocska, mondja, Marci úr finnyásan grimasz-
kodik, ő csak a művit látja s nem az élettelen, nem kell
bántani, mondja F., majd kis szünet után legyint, s tá-
nyérját előretolva jelzi, hogy indulna. A kis szünet alatt
eszébe jut egy történet és azon gondolkodik, elmesélje-e
Marci úrnak; L.-vel vásároltak a csarnokban, amikor ész-
revette a törött ágú fikuszt; szatyrait L. kezébe nyomta,
közelebb lépett a sebesülthöz, tehetetlenül, toporogva
nézte a könnyező csonkot; nagyon fájhat neki, mondta L.,
kezét már vágta nagyon a sok nehéz szatyor, persze, ha
a fikuszok éreznek egyáltalán fájdalmat. De hát, fordult
meg F. ujjbegyén a sebből szivárgó ragacsos váladékkal,
de hát akkor kétszeresen fájhat neki! L. csodálkozó arc-
cal nézett rá, megfordult, és elindult a kijárat felé, ő,
F., lehajtott fejjel kullogott utána, enyhén széttárt ka-
rokkal. *Lengő száron a virág a szerelmet idézi.* Mikor el-
búcsúznak, Marci úr arcán még mindig látható a L.-nél
megismert csodálkozás; ottmaradt, mint a tortahab, gon-
dolja F.

Elhatározza, hogy meglátogatja L. unokaöccseit, Ist-
ván és János urakat, s jólesően gondol arra, hogy termé-
szetszerűleg szóba kerül, szót fog rá keríteni! – a L. is
(amiből esetleg kideríthető lehet, miszerint a F. érdek-
ember: pusztán azért megy az öcsökhöz, mert felidézni
reméli L.-t, aki után hevesen vágyakozik...) (F. szeret
mindent megokolni, még akkor is, ha az okok fedik, mint
két kéz ujjai egymást! – az érdekeit, ami persze nem
vet jó fényt rá.)

Az idő változatlanul pompás, gyalog vág neki, végig
a B. utcán, aztán balra a D.-re, innen fordul az M.-útra.
A D.-t kihagyhatta volna, ám F. rajong az utcasarkokért!
Tehát befordul a M.-útra, a közlekedési lámpa zöldje vil-
logni kezd, s ebben a felemás helyzetben futásnak ered.
Csikorognak az autók, szökell köztük, egy-egy felmele-
gedett hűtőháznak nyomja a kezét, kitámaszt, ugrik to-
vább; leolvashatja az arcokról a csodálkozást; a Kálvá-
riánál lelassít.

A Kálváriánál megáll, nézi az épületet, érdekes, mond-
ja a *,ahogy egy tárgyban egymást váltják az idők.* Hirte-

len borostás öregember borul a nyakába: édes fiam, hát nem ismered meg atyádat! F.-nek nincs kedve belemenni a játékba, bár érez kísértést, hogy színelve örömet és lelkesedést, gyermekeként üdvözölje az öreget, nem teszi, közömbös arccal kiguberálja zsebéből a produkció gázsiját. Az öreg, markában a rongyos tízessel, megélnkülve lódul a kocsmá irányába, a nadrág ülepe zsákanyagból van megföldözva és majd a térdéig ér.

Az urak zajosan készülődnek, gázkályhát és néhány apróságot kell hazaszállítaniuk, zord atyjukat gyözködik, hogy menne velük, mert ketten lehetetlenség teljesíteni az éppen általa kitűzött feladatot. Ekkor toppan be F., a két diák lelkesedve javasolja, szálljon be a dologba, s amidőn F. bólint, fiúk és atyjuk öröme őszinte.

F. szeret az urakkal mászkálni, akik mint éber testőrök fogják őt közre, ez nem légből szedett kép, mert F. egy ominózus nézeteltérésekor tapasztalhatta az ifjak áldásos jelenlétét. Cserébe ő, F., jó szóval oktatja őket; fizikából mindketten gyengélkednek, István úr személy szerint azért, mert, így ő, egy kísérlet alatt a rossz gomb véletlenszerű megnyomásával megrázatta Mari asszonyt, az ismert fizikatanárt, azóta hiába az izzadságos erőfeszítés, a tanárnő rátelepedett, nyomja, nyomja, mint az élet stb.; János úrnak szintén felemás viszonya alakult ki a szintén híres Csocsó tanár elvtárssal, túlságosan hosszadalmas volna elmesélni, ő, János úr, nem tagadja, bizony ludas a dologban, de az is tény, hogy minél inkább szeretné jóvá tenni a bajokat, minél inkább igyekszik, törekszik, esedezik, könnyen akár stréberré is válhatón az osztálytársak szemében, annál inkább [„hull a hó”] rosszabbak a jegyei. Hát, igen, sajnos a tanár nem mindig a diákért haragszik, szögezi le F. beleérző didakticizmussal.

Természetesen természetes, hogy F. vállalja a nehezét, vállalja, ez nem kétséges, hátára emelinti a kályhát, István úr tartja hátulról, támasztva ekként F.-t is, János úr egy székkal és lavórral megpakolva vonul előttük. Megkapó látvány a forgalmas utcákon happeningező kis csapat! [„Netán valami *akció?*”]

A fiatalok a harmadikon laknak, nem cipekednek, hanem leleményesen a felvonóba helyezik a kályhát, felküldik. Rohannak ők is a lépcsőkön, János úr elvágódik,

a lavór elszabadul, mire összeszedik egymást, a liftnek hűlt helyét találják. Félórás izgatott szaladgálás, gombnyomogatás kezdődik, keresik a bolyongó szállító-szerkezetet, végül a kisrekló lakók segítségével ráakadnak. Helyére kerülhet a kályha, ők elégedetten mosolyognak össze előtte – *negatív Sziszüphoszok!*

F.-nál vannak a kulcsok, sietne haza a hűgához, István úr elkíséri őt egy darabon. Útközben az irodalomról beszélnek, ha ismerőssel találkoznak, köszönnek. A borbélyüzlet előtt magából kikelt férfi hadonászik, derekánál elszabadult az ing, nyakkendője szanaszét, egyik orcája dühtől vörös, a másikán vastag, fehér hab. Hová lett az az istenverte borbély? – érdeklődik jobb híján a közeledő F.-éktől a félkész kuncsaft. Elment borotválkozni, lett a válasz (van kísértés!) A zöldre várnak, F. a közlekedési rendőrt figyeli, észreveszi az iménti s a jelenleg vizsgált hadonászás között a hasonlóságokat, de a különbséget is: szenvedélymentesebb, ezért értelmileg megfejthetőbb emez, állapítja meg. Latolgatják, nem kellene megpróbálkozniuk egy sunyi átkeléssel, F. fél a következményektől, de István úr időközben az egyenruha furcsa gyűrődéséből felfedezi, a rendőr: nő, feltalálja magát, leszakít egy rózsaszálat a járda mentén futó virággruppból, berohan a rendőrnőhöz, látványos sviháksággal átnyújtja a virágot. Immár a túloldalról röhög a pafle F.-n, aki a mozdulatokat figyeli oktondin, s közben észrevétlenül maradnak a kihasználható formák; mérgesen rázza öklét a lakli kamasz felé. Na, igen, elblicceli a zöldet! Úgy érzi magát, mint L., aki egyszer úgy találta magát, mint az a turista, aki egy külföldi körutazás végén rájött, hogy nem volt film a Zenitjében.

Egyedül van, a zongoránál ül és a Penny Lane-t játszza kottából (Copyright by James House, 71–75 New Oxford Street, London). Megérkezik a hűga, a konyhában tesz, vesz, mint gondos családanya, F. a zongoránál marad, szereti a nagy, *bufla hangszert*, felteszi a Chopinlemezt, a hűga kisvártatva belopakodik, mert nem hisz a fülének, de a szeme is kerekre tágul, mert megpillantja a zongoránál Rubinsteines pózban hajlongó bátyját. Boszúsán csettint, amikor felfedezi a turpis feed-backet. A zongorába kellett volna rejtenem a hangszórókat, akkor

nem jön rá, véli F. De a *csodálkozás* a húga arcán azért így is *echt* volt.

Vacsora után a megjelenő társasággal kanasztáznak. F.-nek rossz a lapjárása, győzni nem lehet, arra törekszik, ne veszítsen. Kissé nyegle modorú lány a partnere, úgy beszél, hogy sohasem fejezi be a mondatait, mintha teljesen mindegy volna, mit mond, mintha nem volna kötelességünk befejezni a mondatokat! A játszmák végén F. finoman elmagyarázza, mit kellett volna s mit nem és miért, hol volt jó, hol lehetett volna jobban, belemezősebben, nem kell elhamarkodni, lassú víz partot mos, a lány ütemesen bólogat, blúzába fúj, mint aki izzad, F. el-elpirul.

Kikísérik a vendégeket; a holdsütötte udvaron, az ecetfa alatti padon elidőznek; F. ezt mondja a húgának: *Én egy élő embert ismerek, aki jobban keveri, mint én, úgy hívják, hogy Ottlik Péter!*

Elnehezülnek a gondolatok, súlyosodnak a mozdulatok, mintha sűrű olajba volna belógatva az ember; a fáradtság a vádliban kezdődik, a bokától kicsit feljebb. F. valahogy idegennek érzi magát, ezért sérülékenyebbnek, szüksége lenne a szobájára, az asztalára, az ágyára, arra a térre, melyben tempósan közlekedhetne, s ezt nem oktanul érzi, mert az van, hogy előbb-utóbb kialakul egy tér, mely tér zárt ugyan, de létrejön a térben közlekedők gesztusrendszere stb.

Talál (lel) egy üres füzetet. A kísértés oly nagy, hogy szinte gépiesen írja a borítóra: *Napló*. Hirtelenvést megszűnik benne minden fáradtság, úgy hiszi, naponta fog dolgozni, a lapok telnek majd, mint a napok, semmi laca-facázás! Találékonyságát (lelékenységét) avval honorálja, hogy rendel egy Liptont; a húga vonakodik, majd morogva megy. Lett a lánynak újabb tevénye!

Kinyitja a füzetet, és írni kezd. Nem lehet azt mondani, hogy én pesszimista volnék, gondolja F.

***kisasszony azt kérdezi (nagystílusban javítja: arról *faggatja*), hogy az írók, ha létező személyről írnak, vajon miért nem használják a valódi nevét. F. nem akarja azt mondani: de hát én így csinálom. Te vagy ***kisasszony, válaszolja inkább finom célzatossággal. A hölgy egy diáklap szerkesztője, és F. bizonyos írásai nagyon tetszenek

neki. F.-nak viszont az nem tetszik, hogy a szerkesztő szigorúan meg-meghúzza szövegeit. Én írtam, én, nincs joga hozzá, ha rossz is! (Nem a terjedelem a gond, úgysem fizetnek.) Ekkor megszólal Laca Laca, a kisasszony barátja: én azt gondolom, mintha a kérdés kizárólagosan neki szólt volna, neki szólhatott, a szereplők nem igazi személyek, viszont azt sem *állíthassuk*, hogy a személyek, akik szereplők, kitalált személyek. F. az *esseknél* felkapja a fejét, bizakodó érdeklődéssel tekint a fiatal kollégára. (Linocska, magyarázta később L.-nek akkori örömet, az tagadhatatlan, hogy aki így beszél, annak bizony vannak lehetőségei, tudniillik, ha ilyesféléképpen ír is! L. persze jóval szigorúbb F.-nél nyelvi kérdésekben. F. örül, ha örülhet valaminek, mindazáltal mégsem lehet mindennek örülni, vagyis ismét L.-nek lett igaza. Linocska, te vagy az ész a családban! Könnyű dolgom van, édesem! – bólint L., épp F.-től kölcsönzött ironikus mosollyal. Majd *meglássuk*, hogy nekem lett igazam! F. néha mérlegeli, kik azok, akinek írniok kellene ahhoz, hogy megszülessen a régvárt nagyregény stb. Lehet jelentkezni a listáért...) Mert ha így volna, folytatja okosan Laca Laca, akkor nem volna érdemes könyveket írni!

A hosszú, sötét folyosón van egy karosszék [*vagy mi!*], a távozó F. belemegy, mert a sötétben nem lát. Megütöted magad? – kérdezi ***kisasszony olyan hangon, mint aki nagyon jól tudja, hol, *milyen* pontban ütötte meg a szék F.-t. Szerencse, hogy a térdem előre járt valamivel, mondja F., idétlenül leplezve fájdalmait. Mikor kiérnek a fényre, F. bosszúsan állapítja meg, hogy a lány még mindig rajta nevet. Mi-nél előre? Mi-mi-nél? Hát a térded! F. összerántotta combjait, mintha ekként a fájdalmat is visszaszoríthatná az érzékelés határain túlra, ettől meg röhejesen X-es lett a lába. (Édesem, nézd meg a magazinok címlapjain a szép nőket, egy kicsit mind X-es, vigasztalta őt L. De azt hittem, szétmennek a heréim!) Keress még fel, nyújtja a kezét a kisasszony, mostanában állandóan itthon *székelek!*

A városnak, ahol F. nemrég fejezte be egyetemi tanulmányait, még mindig megvan az utánozhatatlan varázsa, mert állandóak a váratlan változások és/mert nagy az utcasarokhányados, persze kénytelen hozzátenni, nem

az efemer létezésből eredeztethető átalakulások nyűgözik le. Hangulata jó, rossz; hullámzik, attól függően, hogy mire gondol. Mire gondol?

Vajon most épp mit csinál L.? Kellene valami, ami megidézné őt, hogy itt legyen. Ehelyett lapozgat a jegyzetfüzetében, előre, hátra, aztán lassan rájön, nem itt kell mindent elmondani, az elbeszélésnek is vannak törvényei, írja: az elbeszélés törvényei! Ott tart, hogy egyedül mászkál az esti városban, az épülő sötét tömbök felől szél fúj, sötét borzongások indulnak a derék tájékaról, föl a gerinc mentén, mentében. Lendületbe jön, az út lejt. Majd kirajzolódik minden, gondolja, írja.

F. egyszerre érkezik a bőröndöket cipelő Ani és Melinda kisasszonyokkal. A két hölgy a húga lakótársa; mivel F. szeret kényelmesen aludni, elhatározza, otthagyja a lányokat, és átmegy Ferenc úrhoz. A kisasszonyok tisztelték F.-t, kávéfőztek, ellátták szivarral, tapintatosan csendeztek, ám épp e sok figyelem s tapintat zavarta F.-t, mert nem láthatott mögéjük. Itt ül, készíti rólunk a jegyzeteit, ki tudja, miket ír a füzetébe és így tovább, ilyesmit gondolnak rólam, írja F. a jegyzetfüzetébe. A kisasszonyok kíváncsiak, finoman puhatolóznak, F. állandóan magával hordja a füzetét, mintha *velemjáró könyvetskét* írna, esetleg titkos dokumentet, holott semmi lényeges nincs benne, nem ítélkezik ő, nem szedi le senkiről a keresztvizet, egyszerűen epizódokat gyűjt, áperté. (András úr a szemére lobbantotta, hogy regénye olyan epizódfüzérnek néz ki, amelyikből hiányzik a madzag. Illusztrációképp mellúszó-mozdulatokat végzett, miközben fel s alá sétált a szobában. Ezek a körök volnának az epizódok, magyarázta F.-nek, ez pedig, az előrecsúszó tenyerek vonala volna a madzag, és ez az, ami András úr szerint hiányzik. Így nem lehet írni! – mutatta meg a költő, s F. felnevetett, mint akinek besétáltak az utcájába, ugyanis a kapkodás mégiscsak szép volt! Idetoldja még azt, hogy egy másik költő is igencsak húzogatta az orrát; a színház előtt beszélgettek vasárnap délelőtt, bent operettet játszottak, zajosan, illatosan tolongott a közönség, szinte még reggel volt, s a költő azt mondta, hogy az ilyen darabkákból összeálló művekben azt szereti, ha ezek a részek valóban összeállnak; nem szereti az epizo-

distákat, gondolta magában F., végül azt válaszolta neki: A madzag én vagyok! Erre a költő, a kolléga – ha-ha, ti, akkor már tanárkodott ő, F., is – hatalmasan eltátotta Adys szemeit, dióbarna írisze kivilágosodott a csodálkozástól, s csak jó idő múlva bólított. Tetszett neki. Lehet tudni, egész úton hazafelé, kicsit még mindig megakadva kaffogja magában: én vagyok, én vagyok a madzag, én, ő vagyok stb.) Mielőtt elindulna Ferenc úrhoz, lejegyez ezt-azt; félrevonulva, az asztali lámpa fényénél körmöl, ráhajol a füzetre, haja, ha hosszú volna, a lapokra omolna. A történendők szempontjából tekintve: a belső szobában van, mellette, a kicsiben, Melinda kisasszony és a húga, a másik oldalon, a fürdőben Ani kisasszony zuhanyozik; helyzete, a jegyzeteidé, előnyös, mert mindent hall. A húga kimegy az udvarra és onnan bekopog a fürdő ablakán; Ani kisasszony, meztelenül áll a kádban, rémülten kiált: tessék! tessék! – majd növekvő kétségbeeséssel és rémülettel: segítség! A húga visszazaladt, és F. hallja a kicsi szobában elszabadult nevetést, és hallja a feltépett fürdőajtó csattanását: Ani kisasszony egy férfinagykabátban menekül ki a kétes biztonságú helyiségből, át a F. szobáján, csepeg a víz a kabát alól, sötét, lábnyomok követik. (Ha én nem vagyok a szobában, akkor fogadni merek, kabát nélkül rohan!) Hülyék! – hallja F. a megréfált hölgy véleményét lakótársairól. A fel-feltörő nevetések átcsapnak az ajtón túlra, ekkora zsi-bongásban lehetetlenség bármit is csinálni, majd folytatom Ferencnél, írja. Az is eszébe ötlik, hogy épp eztán nyílnak igazából szóra az események, lesz valami, és át-szervezi az egész napot. Nem vagyok detektívregényíró, aki előre megtervez mindent, és az jön, jön, jön. Persze itt is minden jön. Minden összejön, ahogy mondják. De vajon nem válik *í g y* szürkévé minden. (Jegyzetfüzetében talál egy vigasztaló történetet. Sokáig ellenkezett L.-vel, hogy a szürke nem is szín, mivelhogy L.-nek ez a kedvence. Ha találkozom valakivel, így L., s ruháján felfedezek egy akármilyen piciny szürkéséget, egy betétet, rögtön *színpatikusabb* lesz nekem. Egyszer aztán L. karonragadta őt, fiókos szekrénye elé vezette, s a fiókból előkotort tubusokból, egy fehér tégely aljára, körbe-körbe színes, apró pöttyöket nyomkodott, mint az ún. katonák-

ra a pirosaranyt. Ezt követően elővett egy ecsetet, és egybekeverte őket. Látod, mutatta fel diadalmasan, ebben a szürkében benne van minden szín, nem tagadhatod, hiszen a szemed előtt csináltam, a szürke is szín: színek enciklopédiája! F. döbbenetesen bámult az edénybe. D'Alembert, ez a passzionátus forradalmi gondolkodó állt így a guillotine előtt.)

Ferenc úr a kilencediken lakik. Micsoda kilátás van az ablakból, a város hatalmas tó, tele vitorlásokkal. Barátom, innen nem nehéz jól írni! Mielőtt nyugovóra térnének, hosszan elbeszélgetnek. Ez képtelenség! [És az mi?] Ferenc úrral ugyanis lehetetlen dolog hosszan elbeszélgetni. Elég hülye ahhoz (az ő szavai), hogy semmi ne érdekelje, ami rajta kívüli, ön-kívüli, csak önmagáról beszélhetne, de ez meg, következésképp hülyeség volna. Miközben ezt fejtegeti, legalább háromszor felnevet, a levegőt nem kifelé fújja, hanem szívja befelé. Jól és hosszan alszanak, ez igaz. F. majdnem délig. Ferenc úr már eltávozott, F. zajosan nyújtózkodhat. Egy óvatlan mozdulattal fejét a vállára nyomja, s a hónaljából feltörő szagok cselekvésre ostromozzák. Nagyon bűdös volt. (Nem túlozhatok eléggé az igazsághoz képest, írja, a hasonlat elmarad.) Van nyomás és van meleg víz. Később Ferenc úr nem hitte el: abban az órában! ugyan, apafej... Az köztudott, hogy Ferenc úr nem hisz a csodákban. A polcon megpillantja kedvenc Csalán samponját, nyugodt lélekkel vesz belőle. Ferenc úr már kis híján kopasz. Nemigen szeret haját mosni, jobban mondva: szereti, ha L. mossa. Hogy dolgoznak Fűrge Ujj fűrge ujjai! A zuhanyrózsát F. fölé tartja, mossa a sok habot, F. tátoz, mint egy hal, kapkodja a levegőt, a szájszögletekben lefolyó habos vízszugár tán a bajusza volna, miszerint egy harcásáról volna szó, ne csapkodj, kiált rá erélyesen L., ő persze nem hallja. A sok hab a vízen látványnak sem kutya, ám előnyös hozadéka a takarás, mert ahogy ő ott ül a kádban, és L. feltűrt ingben mossa a haját, kicsinykét szégyelli magát, így hát a hab jótékony felhőként kúszik L. tekintete és a test tájékai közé – míg el nem fújja a nyugati szél. (Bocsánat, bocsánat, félresikeredett mondat!) Sok és jó a múlt, kicsit elmélázott, persze: magán hagyta az órát, nem vízhatlan és nem an-

tirozsda, bár Doxa; víz ment a fülébe is, beveri nagylábujját a kádperembe. Kicsi a kádad, Ferenc! – duzzogja. Szaglászva turkál a törülközők között. Vajon hogyan került a férfinagykabát a húga fürdőszobájába? – teszi fel magának az előbukkanó kérdést; nem jut megoldásra. Derekára tekert kendővel, párás karórával, vacak kis indulattal lelkében vonul vissza az ágyba. Lábujját dörzsölgetve megnyugszik, erőre kap, s ez a fázisszerű fokozatosság hoz igazi megnyugvást. F. szeret fokozatosan nekimenni a napnak, mert egyrészt lendületet tud szerezni, másrészt, ha valami mégsem sikerül a nap folyamán, jobb ízűen fog bosszankodni, ha visszagondol ezekre a percekre. A nap úgy van előtte, mint egy láthatatlan tintával írt levél. Nemigen klappol a hasonlat, nem érezni igazán azt, aminek a hasonlatául ide lett írva, mert inkább egy láthatatlan tintával nem megírt levélről van szó! A fogas alatt derűs színfolt Ferenc úr cipője, hatalmas, kihült habdák, talál rájuk kifejezést. Irigykedve gondolja, hogy mekkora ember kell egy ekkora lábbelibe. Neki L. vásárolja a cipőit. Linocska, egyszer vehetnél egy ötvenhármat!

Hosszú sor áll a mozi előtt, F. beáll, figyelmesen felméri (L. szava!) a haladás sebességét, elégedetten nyugtázza: megfelelő mértékű: a kőlapok biztatón *men-nek a-lat-ta*. Így hát felesleges volna minden turpisság, a kasszánál megkörményezhető lányok állnak, álljanak. Kék kabátos nő áll be, erősen szuszog, orra tövén sötét vi-medli. (F.-nek is van néha, de L. *mihamarabb* kinyomja.) A nő bosszúsan csettintget, sóhajtozik, majd előremegy. Nem szolgálják ki, sötét arccal tér vissza: sandán F. elé áll. Asszonyom, ön nem jó helyen van! – szólal meg rosszallón F. Támogatója is akad, elegáns, magas, vonzó hölgy: igen, drágám, a fiatalembernek van igaza! A Kék Kabát cövek-mereven áll, hátán, mint széles gallér, sok-sok korpaszemcse, némasága: *kétes okosság*. F.-nek nincs kedve vitatkozni, előremegy, megkörményezi a lányokat, kap két jegyet. Az egyiket látványos mozdulattal nyújtja a magas nőnek. Film közben egy kicsit sír, előfordul vele; L.-re gondol, aki még egy Szandokános filmen is tud sírni, így rögtön sikerül nevetnie. Aztán eszébe jut a Kék

Nő. A primér ostobaság mindig lehangol. Váltogatódnak hangulatai...

Most, ez való-ban most van, idekerül egy másik „mozizás”. Születésnapjára sárga léggömböt kapott L.-től ajándékba; felkötötték a csillárra, leültek a fotelekbe, boldogan nézegették. Észrevették, ha megfelelő szögből figyelik, akkor egészen körte alakja van, mi több: ebben a körte alakú térben kék foltocskák lebegnek ide-oda. Másnap korán reggel első dolga volt fölpillantani léggömbjére. Tisztán láthatta, hogy ott, bent, tényérnyi kék halak úszkálnak; úszkálnak gondtalanul, akárha egy akváriumban. Újfent elhelyezkedtek, és szótlanul lesték a halakat. Egy idő után aztán azt mondta F.: ha kioldozom a léggömb száját, elillannak vagy elpusztulnak, elillannak és elpusztulnak; másképp viszont hogyan volna lehetséges az etetésük? A Dokikám megérezte a szavak alján kavargató szomorúságot, de nem akarta könnyű hazugsággal rendbehozni a dolgokat – hogyan etethetők a léggömbbe zárt halak? – ezen a fogas kérdésen kezdett töprengeni...

A vendéglőben sokan vannak, a konyhát széles pult választja el az étteremtől, a konyhában roston húsok sülnék, a pult előtt, a földön szétnyomott ételmaradékok, paradicsom, hagymadarab van, mint a németalföldi festőknél, a szagok nagyon jók, oly családias tájék. Édi úr előresiet, le hagy egy csoportot, le foglalja az asztalt, parancsolj! – fogadja az utánasiető F.-t. Édi úr zsebéből mint kengurufióka leselkedik egy sárga könyv. F. többször rápillant, nem szereti, ha figyelik, főleg nem evés közben. Édi úr követi dárdás tekintetét, előzékenyen előhúzza a zsebkönyvet: *Eros Defiled* a címe. Mért olvasol ilyeneket! – mondta F. szigorúan. Édi úr magyarázni kezd, a test sötét rejtelmétől rajtol s az önismeretig jut, nem veszi észre, hogy nem tényeket sorol, hanem véleményét, azzal érvel, amit bizonyítani akarna, kihül szájában a falat. Kihül a falatod, mondja F., mert nem akar a témába bonyolódni. Bablevest esznek, Édi úr paradicsommal („a szakma szeretete!”), F. hagymával (facér ember). Akkor te limonádét iszol, állítja a kérdést a vendéglátó. Honnan veszed? Olvastam, vérszegény vagy. Te felületes olvasó, alacsony a vérnyomásom! Íme, gondolja

F., ez egy író-olvasó találkozó. (Később megkérdezte L.-től, vajon nem vérszegény-e. L. felolvasta a vérszegénység tüneteit, F. szemében a figyelem zöld gyíkokkáival hallgatta; nehogy rosszul írj le, ha leírod, figyelmeztette L., ugyanis a vérnyomását először helytelenül, fordítva, írta volt le; becsukta a böhom szakkönyvet, kiemelte öléből, maga mellé tette a földre – a kicsi gyíkok eltűntek, barna madarak jelentek meg, parázssal szemükben...)

L., miután hat évet töltött tanulmányaival, a világ legszebb orvosa lett, csak úgy forognak utána a beteg férfifejek. (Itt F. jócskán előreugrik az időben, a füzet végére lapozott, onnan másol. Valami kézzelfogható jelenlétre van szüksége, vagyis odalopja L.-t, ahol L. nincs. Mennyire erősen érezte ő ezt a hiányt abban a városban, erre gondol. De vajon megérti ezt valaki is? Tán hagyni kéne csapot-papot, itthagyni a nyelvet, mindennapi birodalmunk, és hallgatni... Vagy keresni egy nyelvet, amit mindenki ért, mindenki megért, és lefordítani a könyvet erre a nyelvre...)

Bekopog a rendelő ajtaján, nem sajátosan, erre ügyel, négy ujját megtámasztja az üvegen, a középsővel összekeverve az ismert ritmusokat, kopogtat, ettől sajátos lesz, megint, L. mosolyogva nyitja ki a spalettákat; az ablakeret be van szorulva, spatulával feszegeti: reccsen a keret, rian az üveg, tünedezik a mosoly. Gyere körbe, int kezével F.-nek (-nak?, -nek? Van, hogy úgy mondja: fő, van, hogy *férfi*, nem csoda, ha összekeveri a ragokat, jeleket. Néha azt mondom magamban: Felnőtt, írja F.)

A váróteremben apró csoportok beszélgetnek egymással, fiú- és lánycsoportok, mintha valamilyen társasjátékkal mulatnák az időt, a belépőre pillantanak, F. állja a tekintetüket, a falnak dől hanyagul, irigyen kicsit, és ezen mosolyogva mustrálgatja a Dokikám eseteit. Kérem a következőt! – hallja a távozó mögül, belép; két szerelmes ember összemosolyul. Megvárlak, oké? Oké, oké.

Ez nem mindig volt így, volt, hogy még így sem volt, azt hitte, L. számára fontosabbak a betegek, mint ő etc., szeretett volna diák lenni, de szeretnék diák lenni! – sóhajtozta. Elhatározta számtalanszor, hogy meg fog borotválkozni, a gardrób-szekrényből előszedi egyenruháját, kikeféli szépen, és elmegy; megmérte a lázát: 37,3

volt, mennyire szereti ő L.-t! Nem találta az egyenruháját, másképp meg nem tudta elképzelni a dolgokat; poros kezével simogatta szakállát, előtte a kibelezett szekrény, arcát gondok szántották: *a csorba képzelet szilánkos pereme*. Csapódott az ajtó, megérkezett L. Nyomban orvosi könyveit kezdte olvasni. Nem vagy itt, mosolygott fanyarul F. Gyötrődött, gyűrődött, nyavalygott és sopánkodott. Különféle tüneteket produkált, csakhogy felkeltse a Doktor érdeklődését; néhány nap alatt átesett két-tucatnyi betegségen, némán tűrte, amit máskor nem tűrel, hogy L. végighallgassa őt jéghideg sztetoszkópjával... Aztán, ahogy az legtöbbször lenni szokott, viharos gyorsasággal minden rendbe jött, a helyzet újra *okés* lett. De a *legtöbbször* fájó, ha a többi nem igazán...

Vikunya, ám vékony szvetterét fázósan vagy inkább öregesen összehúzza, *nincs egy fa*, melynek hátát neki-vethetné, s honnan az iskolaudvart szemre vehetné. Gyülekezik a homály, az udvar *aszfaltja* szétszórtan és szélszéyes alakzatokban felrepedezett, hogy múlik az idő, a komoly, felnőtt idő, a mélyből kilátszik a kő, kavics, homok... Mostan kétszer annyi idős vagyok, mint akkor voltam, amikor ebbe az iskolába kerültem. És már soha, de soha nem lesz így! – gondolja F. Jó lett volna néhány fotót csinálni, írja, betettem volna a könyvbe. (F. szeretne *könyvet* írni: fülszöveggel, bevezetővel, kiadói reklámokkal, illusztrációkkal, persze számolnia kell a meghatározottságokkal, és ha már a meghatározottságoknál tart, szeretné, ha könyve kék csíkos volna, vagy sárga, igen, a sárgát szeretné *legjobbanilag*, bár tudja, a Kiadó-nak meg a Nyomdának kisebb gondja is nagyobb annál, hogy ő ragaszkodhasson sárgájához, egyáltalán a huszadik század végén nem kötheti az ebet a karóhoz, annyiféle fontos gondok vannak, melyek apró ügyekben egyszerűen megkötik az ember kezét, másképp nem volnának huszadik századi gondok... Talán, ha volna hagyománya a ragaszkodásnak...)

Hamar jöttem? – libben mellé L., s megpuszilja. (Finom a szemed sarka, kár, hogy kettő van belőle. Kár? Kár, sohasem tudok választani. Hát az egyik a szomorú, másik a derűs, felismerhető. Melyik milyen? Amelyiket csókolod, az a derűs!) Linocska, én félek írni, félek attól,

hogy emiatt megváltozik az életünk, cihheg F. Akkor írd úgy, ahogy van, karol belé a *Lány*, s egy parányi saszszéval hozzáigazítja lépteit.

F. szeret L. mellett menni, élni. Valahogy kialakult minden, s ez jó. Kimunkálták a szabályokat; mondhatni az élet a szabályok kialakítása *maga*. A szerelem a közös nyelv megkeresése, mondta egyszer András úr. Szeretlek, ez nyelven van, Linocska?

(*a háromszintes könyv*) A hallgatás kiszabta közöket csak érvényes, művészi nyelvvel tölthetjük ki; e nyelv megtalálásának egyik lehető formája ez a könyv; évekig eltarthat: három könyvet írni, mintha három különböző ember írná, ilyen persze nincs, óhatatlanul is lesznek át-szűrődő fények, hangok, ugyanaz a testszag stb., majd ezekből, a megteremtett fragmentumokból, „kifejezés-hieroglif”-ekből összeállítani a negyediket, vagyis már a középső szint első darabját, mert ebből is három volna, ezek alkotnák immár a harmadik szintet, a hármas rendszer csúcsát, az *opus magnum*-ot, súlyában is, pl. csak márványlapú tölgyasztalon állhatna... Ugyanígy elképzelhető öt, hat, hét szintes könyv, s ha nemzedékek lehetőségében gondolkozunk, akár ötvenhárom szintes is. (L. csak legyintett: rokokós fantáziád már megint! [rock kokó: pl. Zalatnay] L. nem szereti a fecsegést, akkor sem, ha történetesen róla van szó. L. szerint F. azért fecsegő, mert szeret írni. F. erre legexkluzívebb mosolyával azt mondta: a célt szeretni kell. A mosoly annak szólt, hogy kijelentésével finoman tagadja a képeslapok *az írás céljai*-ban megfogalmazott, elvárásokban érezhető téziseit.)

Tünedeznek a vörös repedések az alkony tömbjéből, sötétszürkévé válik minden, majd felgyulladnak az ostorlámpák, néhány percig apró bogarakként világítanak, mígnem beáll az egyensúly: fény és sötétség aránya nem változik, s ettől mintha az idő szűnne meg: van időnk, így érzik, s e felszabadító érzés kitágítja a várost, az utcák, akárha alföldre érkező folyók kiszélesednek, hosszabb sétára csábítják az embert; szél frissíti a levegőt, a lenti rétegeket a járda aszfaltja melengeti, ez úgy hat, mint valami langyos lábfürdő; a falevelek kusza rajzolatú árnyékot vetnek a falakra: a szél remegtette csipkés levélkontúrok s a falak mozdíthatatlan, kemény, merev állaga

előttük teremt feszültséget: lassan és titkosan beléjük költözik...

F. veti az ágyat, kisimítja a lepedőt, lapogatja a párnákat, egyszerre ellenőrizve és elosztva a puhaságot, a kék takaró könnyűsége ismét lenyűgözi. Hátralép, sok a szabályosság, a fölös precizitás, az élek rigurózusan párhuzamosak, a felületek szimmetriája idegen, az alakzatok kiszámítottan illeszkednek, ez é s az ágy ágysága összeférhetetlen minőségként taszít szemet, testet. Visszalép, belebokszol a párnákba: phu, phu, így jobb!

Kicsit vaskos, de hatásos tréfát eszel ki: fejére húzott inggel, mondhatni *ingkognitó*ban lopakodik a fürdő elé; a tejüvegen L. árnyéka: szecessziós alkotás; F. üvöltése: negyven Wattos vakkantás; L. ösztönösen ugrana F. nyakába, a fára iszkolna ilymód, ha macska volna!, de: hol a F.! Kukucs. Hülye!

L. beszél, tegnapi álmát meséli, feje F. álla alatt (én szép hegedőm!), azt álmodta, meséli, hogy fent volt a folyóparton, körülötte megannyi bokor futott a láthatárig, áfonya, vadszőlő, homoktövis, borbolya, a fű lapult, lent a part süppedékes volt, mindenütt a víz kivetette hordalékok, rajtuk rétegesen és foltokban agyag meg iszap, mégsem olvadtak a tájba, aztán, mondja L., eleredt az eső, valami változás, gondolta, selyem rakottszoknyája a combjához tapadt, a hasa alatt szabályosnak mondható háromszög képződött, ez mulatságos lehetett, őt azonban idegesítette, lehúzta szoknyáját, belépett a folyóba, úszni kezdett, nehezen, erőlködve, mintha üvegtáblákat döfte át a tér és idő szeleteit, úsztam, meséli L., a víz alatt szememet behunytam, sötét volt, nem félttem, tudtam, előbb-utóbb átérek, a víz ellenállása nagy volt, megpróbáltam fejemet a víz fölött tartani, hátamon meggyűrődött a bőr, olyan lehettem, mint egy ágaskodó hernyó, meséli L., lassan begörcsöltem, mozgásom tétova lett, kapkodni kezdtem, holott tudtam, ezt nem szabad; emelkedtem, süllyedtem, emelkedtem újra, ritmikusan váltogatóztak a nappalocskák meg az éjszakácskák, mesél L., végül elértem a túlp, p, túlpártot, fáradtan roskadtam le, a nedves homok a tudómben, úgy éreztem, fájt minden sóhaj, fájt, f, f, fejem, anélkül hogy észrevettem volna, félrebillent, minden megállt, mert nem figyeltem,

az idő valah, h, valahogy ősz, őssz, összesűrűsödött, furcsán, de következményeként megszilárdult, mint apró követ tarthattam tenyeremben, mint egy kavicsot, piciny testén túhegynyi fények, fehér erezetében egy arc, kétségbeesetten h, hajítottam messzire, ő üldöz! – bele-rándult a karom, arcom összeugrott torz z torz ssz, fin-torba, a kő csobbanása millió túsúrás agyamba, az idő, sz, kh, magába szippantott, sz, vagy inkább beborított, mint egy f, f, fűzfa, beborított, k, kkk, be...

F. ébred, felkel, hiánya alatt kattann az ágy, az izmok nehezek, tompák, az ólom!; a tükörben az arc: arca? – Linocska, nem láttad az arcom, hangja gyűrött, hangja gyűrött lepedő... Ketten aztán minden könnyebb, teát isznak, a fényben elolvadó porcelánok halkán csilingetőknek, a F. mint régi vágású prózaírók, Madeleine-szeleteket mártogat az illatos teába, L. ujjai közt egy rafinált díszítésű ezüst kiskanál és ha a látványról van szó, hálóinge alól kivillannak a *kárpátos* combok, a mellek kicsit remegnek, mint anyjukba kapaszkodó állatkölykök, és mindenk felett persze ott a tekintet, mely szem és arc; nem láttad az arcom, kérdi F., L. nevet, libben a kéz, a mozdulat független és szabad, mert társait önmaga választja: a mellek hullámzó melegét, a combok közül kiszabaduló hálóing suhogását, az előreomló haj zenéjét, a mozdulat íve: simogatás, háttere az arc, F. helyre állított arca.

A lépcsőkön sietnek, *dübörögnek, mint vad diákcsapat.*

Itt az idő, hogy visszalapozzak, visszatérjek hűgomhoz, írja F. Mielőtt erre sort kerítene (az írás mégsem a munkája, vagy ha az, akkor sokat dolgozik azért, hogy dolgozhasson), hátradől székében, nem vág a billentyűk közé, nem szereti a heves átmeneteket. Házi köntöse zsebéből kék pántlika kerül elő. F.-t enyhén, ahogy szél a köveket, megérinti a múlt, ez elég ahhoz, hogy riadtan temesse a furcsa jószágot a füzet lapjai közé. A *megfelelő* helyre tette. (F. ha letér a lineáris ügyvitelről, ha grasszálni kezd ide s oda, bár grasszálni másképp tán nem is lehet, azzal szokott védekezni, hogy a dolgok vonzásában marad, mint egy hasacska kószáló kéz, gondolja.)

Zsuzsa kisasszony féloldalasan dől az ágyra, szép fejét könyökére hajtja. Álom és valóság közt szakadék van, szédülök! – mondja F.-nak. F. egy széken ül, szeretne beszélgetni, beszédbe elegyedni, vagyis a szoba félhomályát, a homályban szálldosó illatokat, a szavak alját kavargató vágyakat, az ágy szabadon maradt és a női test fedte térségek közötti aránytalanságokat nem számba venni, nem akar bedőlni a következő, ismert jó mondatnak, felpattan, sietnem kell vissza, mondja. Kilépnek a hűskés estébe, ragyognak a csillagok. Zsuzsa kisasszony szeretne elszívni egy cigarettát, menet közben nem tudok! – nekidőlnek az alacsony házfalnak. Kinek a rabja vagy? – kitől félsz ennyire? – kérdi Zsuzsa; hangjában nincs vád és nincs harag, csak sok bánat van, szeretek valakit, mondja F. zavartan – na és! – hallja *mint valami robbanást*. A szeretet nem tesz senki rabjává, szedi össze magát, a szeretet révén még inkább önmagunk leszünk, mert a másik kikényszeríti belőlünk az önállóságot, szabadok leszünk és függetlenek, mert csak mi vagyunk, szabadok és függetlenek, mondja torkát köszörülgetve, már tudva, hová akar kilyukadni... De aztán minden befulladás, a lány sírni kezd, titkolja, menj most el, kéri F.-t, tenyerével lesimítja a szoknyáját, vékony orrcimpáin rózsaszín pír üt át, ragyogás csordul az orcákra, ezt neked adom, vidd magaddal, mondja, s letekeri mutatóujjáról a kék szalagot. F. a sarokról visszaint, a mozdulat biztatás is lehetne, ha nem volna az, ami: búcsú.

Elindul a hűgához, ismét az esti város utcáit rója, mondhatni: bezáródik egy ciklus. Lassan majd bezáródik. Képzelete lemaradt, képzelete a Zsuzsa szobájában maradt; kíváncsian lopózik utána (nem nagy szó, ha minden lépéséről tudok, írja F.). Fölkattintja a villanyt, látni akarlak, mondja a lánynak; szorítja a testet, emeli, dobálja, cibálja, fáj, mondja a lány, igen, igen, válaszolja, nem ez a fontos! Akkor mért kínoz? – kérdezi kétségbeesetten a lány. Csak azt szeretném tudni, mi történik ilyenkor benned. Szét akarja szedni a nőt. Hajszál kerül a szájába, nyelvével tolja ki, nem megy, felkönyököl, a nő kihasználva a szünet adta lehetőséget, combjával átkulcsolja, és csípővel szerzett lendülettel átfordítja;

sok haj hull a szemébe; ujjaival a szabadon maradt tarkóról a nyakra lefutó pihéket követi végig a gerinc mentén, mentében. A lány felnevet, ettől dühössé válik, düh ébred benne, iszonyú erővel akarja szorítani a testet, de aztán rettenetesen megrémül, úgy érzi, mintha mindenestül eltűnne; erőtllenül próbál menekülni. Mondd, kérdezi később kicsit keserűen, miért nem lehet akkor már teljesen beleveszni, miért csak veszíteni lehet?

Fáradtan megérkezik, kedve rossz, agya szikkadt, a tagjai nehezek, képzeletét okolja. Postás érverésként mutat az ajtónál, táviratot hoz, meglepően bátortalan, bizonytalan, pedig már nem fiatal. F. boldogan olvassa L. egymondatos üzenetét (nyelven volt!), kedve felderül, aztán kicsi büntudat lohasztja ismét. (Duplás a baj, írja F. Mert legtöbbször kimarad a szövegből az, amit meg akart írni, azzal, amit megírt. Hasonlatos ez ahhoz, ahogy kezébe veszi L. tárgyait. L. kezében egészen másképp vannak; F. képtelen arra, hogy azt érezze, amit L. érez, ha kézbe veszi őket; egyedül azt érzi, hogy hogyan érzik a tárgyak L.-t. Ez sem kevés, de *mégis* kevesebb!) Rövid egyeztetés a hűgával és a kisasszonyokkal a honorárium ügyében, tanácstalanság, nincs pénzük. F. nem tehet mást, kedélyesen elcseverész az egyenruhás táviratossal: ad valamit a lelkéből (szégyelli, hogy ezt pénz helyett teszi, érzékeny túlzással azt gondolja: stricije ő a tulajdon lelkének!) A postás lelke felszakad, panaszkodik: sokat táviratoznak mostanság az állampolgárok, a postás szava, apró és csacska ügyekben főképp, a címzettek mogorvák és rosszindulatúak, ritka a derűs, barátkozó ügyfél, s ha ő hibát követ el, a mostoha körülmények ellenére senki sem áll mögé, mindig rajta csattan az ostor... F. felemeli tekintetét az asztalra állított koszhardt egyensapkáról, talán megérti, kezdi, a lebecsülés jogos lehet mint ítélet, de nem lehet az mint magatartás, a két férfi egymásra néz, körülöttük a kisasszonyok szótlán félkaréja, tudjuk mindnyájan, vannak hibák bőven, s ezek olykor el vannak leplezve, F. felemeli mutatóját, a cicoma mögött ott a laffadt, barázdás bőr, a mosolyokból rossz szagú fogak bukkannak elő, F. nyakendője férfiasan vékony fazonú, az engedékenység nem feltétlenül megértés, a simogatás ürügyén a blúz gomb-

jait keressük, fehér inge feszesen, vakítón a mellkasán, vannak hát hibák, a kézelőn hidegen kemény anyag, ami nem számít, mert az ujjak mozgékonyak, és vannak elhallgatások, a nadrág daliásan a combokon, önérdékből vagy barátságból vagy szánalomból vagy egyszerűen patkányságból, a zokni gömbölyős vonulatai felfutnak a bokán, tompulunk és fásulunk, ahelyett, hogy teljesítenénk a kötelességünk, a zakó már a fogason, nyámnyilák vagyunk, szarakodunk, a postás zavartan gyűrögeti ujjait, ahelyett hogy egyszer végre már úgy tennénk, ahogy a jóisten is akarja, a postás ujja nagyot roppan, csend lesz, és felírnánk az irányítószámot! – fejezi be F. szónoklatát. A postás sokáig nem szól, csupán bólogat, nálunk kellene dolgozzék, fiatalúr, mondja aztán búcsúzáskor. F., vállát átkarolva, a kapuig kíséri, pálinkaszagot érez rajta. Igen, sóhajt gondolatban, ha nem volna az, aki, akkor szívesen lenne postás! Józsi úrral, otthoni postásukkal gyakran működik közösen, F. vállalkozik arra, hogy kihord egy kisebb újságköteget, persze főképp a hozadék kedvéért, ti. beleolvashat az idegen folyóiratokba, amit megtesz alaposan, mintha foglalkozása volna. A *zátfutási időket* rendszeresen figyeli, akként, hogy felad magának egy levelet, aztán a feladás és megérkezés időkülönbségét grafikonon ábrázolja; a kép egy hiperbola, vagy képszerűbben, felhasználva az anyagi világ erőszakos formatörekvéseit: az alján enyhén behorpasztott lavór; a kiugrókat külön feljegyzi, a rekord pozitívuma: egy november 23-i feladás és érkezés, vagyis egyetlen nap; ekkor volt különben L. születésnapja, minden kedvezően alakult, tavaszias volt az idő, kicsi konyakot ittak L.-vel, kigombolt szvetterben ment a postaládához, lobogott a két szvetterszárny, amikor rohant a postai csodával; személyes ajándéka egy sajátilag varrt pénztárca volt, különleges, titkos rekeszekkel, az egyikbe ezüstérmét rejtett, L. a mai napig nem találta meg, s ezen F. kicsit bánkódhat, mert túl jól sikerült minden, L. viszont egyáltalán nem ismerte fel a buksza igazi mivoltát, nem tud a rekeszekről, tehát egyáltalán nem sikerült semmi; mindazonáltal Okos Katicának érezheti magát: vitt is meg nem is stb. (Zum-zum!, nevet L., elárultad magad, Katicám! Hogy én írok, írja F., annak van

előnye is meg hátránya is!) F. szeret barkácsolni, ha elkapja a hév, lázasan tevékenykedik, és jó, ha munkája gyümölcsét a közös asztalra pakolhatja. A múltkor (csak úgy: a múltkor) a kutyaólat fabrikálta, meglátogatta őt András úr, leült az udvaron a padra, szótlanul figyelte F.-t. Kis idő múltán azt mondta: irigylem tőled a technikádat! F. fogai között a szegekkel csak bólogatott, néma kaktuszként, nem tudta magában sehogyan sem eldönteni, vajon általános érvénnyel bír-e András úr kijelentése. Egy korábbi beszélgetésben Zozó úr, F. egyetemen szerzett barátja, azt mondta, hogy F. írásaiban meglátszik a mérnöki *technika* birtoklása... (írását megkaptam, mindenképpen érdekes, új hangvételében is, közlését nem vállalhatjuk, megkapó az a mód, ahogy a történeteket ábrázolja, egészen gyöngye részletei vannak, egészen jónak és jópofának találok, a jópofát nem pejoratíve használom, öreg, konzervatív, visszkézből megkontrollázható, megsúgom, nem eszik olyan forrón a kását, jogot néhány rövid részlet kiműtésére, tündéri játék a szavakkal, igényeskedő szövegei önmagukba fűlnak, elbűvölő gazdag szókinccsel, uram bocsá, egy csipetnyi humor nincs bennük, érthetetlen, zagyva szöveg, itt-ott elcsépelet közhellyel, nem tudja eléggé ironikusan ahhoz, sokat ígérő dolgokat küldött, van ott egy rész, tudja, mire gondolok, ami különösen szívszorító, itt nincs semmi keresnivalója, ha továbbra is így folytatja, nem hiszem, kétségtelenül a legtehetségesebben megszerkesztett szövege, ez még nem az irodalom, közlését vállalom, ha igen, nem...) Fokozott figyelemmel fűrészelte a sperlemezeket, András úr némán leste őt, a festést is bevárta, csak akkor szólalt meg, felhívta F. figyelmét, hogy a festés ne csupán dísz legyen, hanem vállaljon fel valamilyen funkciót is, pl. a szigetelésben, ne csak stiláris értéke legyen, de hordozzon valamit az alkotó etikai hozzáállásából, mely az ól megfelelő elhelyezésében lesz ténylegesen tetten érhető. A szőlőlugas alatt, a puszpáng mellett kerestek számára helyet... András úr bizony híjával van a megfelelő gyakorlati készségeknek, ha valamit meg kell hogy csináljon, előre borzong a vízhólyagoktól, következésképp borzong attól, hogy valamihez hozzákezdjen.

Az írógép billentyűi elkoptak, F.-nak várnia kellett, amíg visszanőttek, mint gombák az esőben.

Van egy órájuk, van egy szabad, kényükre eltölthető órájuk, felrohan András úrhoz, hazaérkezése óta ez az első érvényes találkozása a költővel, ez volna az. Lenne? F. néha tanácstalan bizonyos árnyalatokat illetően, ilyenkor bátran fordulhat L.-hoz tanácsért. L. nyelveket bír, s nyelvi tehetősége, miként azt F. felfedezte, bizonyos fizikai adottságokra alapozódik: ügyes, fürge nyelve van, pl. göböt köt egy cseresznyeszárra! Ne engedd hosszú lére, szól ki a szobából F.-nak adresszálva szavait, aki kint a konyhában jegyzeteli az új eseményeket, miközben krumplipaprikást főz; főzi, mert felvállalta. Ne égesd oda a hagymát, és még egyszer kérlek, ne eressz rá túl sok levet! – hangzanak az újabb vezényszavak. Ha nem öntök rá elégséges mennyiséget, akkor telítődik, és nem jönnek ki az ízek!, emeli fel fakanalát F. És különben is szeretem a lét tunkolni. Jó, de ne öntsd túl! F. szeretné, ha övé volna az utolsó szó, de nem találja, pontosabban, amit talál, csupán ténykedését jelzi: ír és főz, helyzetét azonban nem; hogy ő az úr a konyhában is stb.... Kicsit hosszú lére eresztette. András úr szobájában szép a rendetlenség, könyvek hevernek szétnyitva, tépelt madarak, közöttük teáscsészék és hófehér lapok foltjai: lassú havazás. András úr valami novellát ír, írná, költő lévén nem megy neki egykönnyen, vagyis kínlódik. Azzal a jelenettel bajlódik épp, amelyben a főhőst kutyák támadják meg. Figyeld ezt a fragmentumot, emel fel egy lapot, szaporán olvas, majd a kérdéses résznél lelassít, fel-felpillantva F.-re, aki szigorúan, tehát erőszakosan közbevág: te nem ismered a kutyákat! Nekem volt már dolgom velük, teszi hozzá kis szemérmes szünet után. A költő azonban csak legyint, ezek a lélek kutyái, mondja, s visszaejti a lapot, mely befed egy porcelán-csészét. Akkor is kutyák!, köti az ebet a karóhoz F. Nem szerepel a jegyzeteiben, ám ma is emlékszik, mennyire *csodálkozott*, hogy barátjának is van egy kutyás epizódja (már tudta, hogy saját magának is van). Nem tagadhatják, néha kölcsönvesznek egymástól ezt-azt, viszont ezek szerint többről van szó; vagy ha nem, akkor életük egy

darabjáról lehet mondani: néha kölcsönkérlik egymás életét... A költő kicsit unfair lett: visszahajolt lapjai fölé, s most onnan veti oldalra a szavakat. Beszéljünk másról, mondja, de nem lehet másról beszélni, a vita felhevül, elszabadulnak a mondatok, s megeshet, hogy a költő kijelentse, hogy végső érvként *odakonkludáljon*: nem vitázik, mert nincs kivel. Mert nem érsz fel hozzámig! – fújja ki a levegőt F. a kezében tartott könyv lapjaiba, amitől az berezeg. Arról van szó, szól András úr, s jelentőségteljesen elhallgat; bajuszát babrálva fordul F. felé. Arról van szó, hogy te. G. úr szerint nem létezel! Kitaláltad magad. F. elsápad e fordulattól, ugyanis a háta mögül lesújtó vád szíven találja és sokáig vérező sebet nyit rajta... András úr később avval védekezik, hogy a szó nem öl, nem üt agyon. Értsd nem direkte, a meglepő kijelentéstől F.-nek leesett az álla, taglóként zuhant lábfejére a kezében tartott könyv, a *berezgő!* Tiszta szerencse, hogy nem egy Enciklopédia volt!

Bicegve grasszál a szobában, ügyetlenül kerülgetve a csészéket, lapokat és András urat, úgy érzi, hogy valakik („ezek!”), titkos szövetségre léptek ellene irányulón... Valóban nem létezem, torpan meg, igen, csak így írhatok. Ha egy esemény lezajlásának a folyamatát figyeljük, lehetőleg ne mártózzunk meg benne, mert írói súlyunkból veszítünk, fűzi hozzá, Arkhimédesz úr ötletét felhasználva. És veszi is a kabátját, amiből András úr sok mindent *elérthet*. (Én egy súlytalan *író* vagyok!, *írja* a naplóíró... Kicsit unom már a jegyzeteket, *írja*. Kicsit unja, hogy precízen tartani akarja magát az ott *leírtakhoz*, még ha marhaság is, következképp mindenféle bárgyúság vonható le belőle... Holott azért nagyobb hatalmam volna egy jegyzetírónál! Micsoda baldőver vagyok!)

Kint hideg van, esik az eső, üldögélnek a rest fényű szobában, kedvetlenül, kicsit fáradtan, mintha távoli vidékről érkeztek volna hosszú utazás lévén mögöttük, és most itt vannak, lenyűgözve és megbabonázva az ismeretlen színektől, illatoktól, zajoktól, a sok idegenségtől, itt hevernek, kicsit romokban, akárha valami nyugati zivatar után... Elhatározzák: *vi d á m* levelet írnak Katinka

művésznőnek, ez egy vidám sárkányrepítés, jegyzi meg F., s felidézi L.-nek, hogyan küldtek volt ők, ő és Katica, üzenetet András úrnak a folyó túloldalára, ti. felröpítettek egy üzenetes papírsárkányt, és ő elengedte a *madzagot*, a sárkány átszállt, András úr pedig, csodák csodájára, megtalálta, igaz, ő hisz a csodákban. Hát, jó hosszú zsinogra van most szükséged!, sóhajt fel lemondón L. F.-nak a szélirányok is eszébe jutnak (tapasztalt szél-figyelő ő, *szélfelügyelő*: ez akár a Tradoni úr szava is lehetne); nem tetézi L. szomorúságát. Megpróbál annak örülni, hogy ketten vannak, hogy megint ketten vannak, anélkül hogy ő elzárkózna, hogy valakik is, a barátjai, elzárkózásnak neveznék azt, amikor ő kizárólag L.-vel szeretne lenni. Megnyugtató, ha L. mellette van, s bármikor megérintheti, minden érvényesen van, vagy ha nem akarja, hogy L. vele legyen, mert épp kiszakadva a világból, egyedül szeretne lenni, akkor ez az egyedül-lét, amikor L. mellette van, százszázalékos lehet, mert gondolatban nem kell L.-re *ügyelnie*... Előveszi gépírt lapjait; az egyik mondatot olyan sikeresen újracsinálja, hogy kedve kerekedik az egész bagázst átírni, ám midőn a munkára gondol, elfogja az unalom. Nem lehet, megint, egyszerre, mindent akarni, dohogja helyénvalón, bár enyhe farizeus ízekkel. Az ember *mindég* (Bogdán úr kiejtésével) hibás egy kicsit!

Reggel korán felhívja András úr, valami csekélységet kér tőle, nem nagy ügyet, arra kéri, hogy vásárolja fel a hazai sajtót, mivel több helyen is közölve lett a költő. Évek óta ismerik egymást, barátságuk egyre szorosabb lett, ha ugyan lehet ilyet mondani, ám telefonban még magázódnak; most először tegezték le egymást.

Miután F. helyére ejti a kagylót, váratlanul az az érzése támad, az a furcsa képzelet, hogy egy romlatlan, szeszélyes és vonzó nő vehemensen letegezze. *Heves* kényszert érez, hogy erről írjon. Mintha egy romlatlan, szeszélyes és vonzó nő letegezett volna! Viszont ott volt az a csekélység, amelyet teljesítenie kellett, s ekként, akként hogy nem hagyta írni, súlyos teherré vált.

Most már sohade-soha nem fogom megírni, gondolta; kezében vaskos újságköteggel ballagott hazafelé, lemondón ballagott a szomorú délelőttben. Ráadásul kényel-

metlenül érzi magát, ha újság van nála: azt hihetik az emberek, hogy dicsekszik, fitogtatja a saját közléseit (és a többi). Ráadásul egy magas, ballonkabátos férfi, néhány méterre érvén, érkező, tekintetét az újságokra billenti, aztán vissza, bele F. zavart arcába. F. meggyorsítja lépteit, a saroknál, mintha eredeti útja volna, szemvillanás alatt eltűnik a másik utcában, onnan leleskedik. Őt is lesik, a túlpartról. Ez több a soknál, én vagyok a hibás, gondolja, valóban, mért teszek úgy, mintha közölnék, ha nem én közlök! – és egy dühös mozdulattal az utcai személtládába gyömöszöli a hivalkodó csomagot. Persze kevés idő elteltével rájön a kettős kudarcra: sem az érzés, sem a kérés, fogalmazza meg. Visszafordul, megáll a személtládánál, s ügyelve, nehogy az éles pléhperem összetépje a papírt, kihúzogatja a lapokat. Ha elodáztam valaminek a megírását, legalább olykor kézzelfogható indokaim legyenek. És András is meg lesz elégedve...

Gubera, gubera? – köszön rá S. úr. F. széttárja karját, végükben lobognak az ép lapú újságok, arcát eldugja egy bárgyú fintor mögé. Hogy vagy? Jól! – böki oda F. és sietősen búcsúzik. Olyan ember lépteivel megy, aki azért lép nagyokat, mert sietne, de az ellenkező látszatot akarja kelteni. Tarkóján érzi a kutakodó tekintet *ebhadát!* Ez elől menekül...

Jóllehet S. urat tiszteli ő, tiszteli mint olyat, akitől gasztronómiai dolgokban sokat tanul. S. úr hetente meghívja őket pizzára, őt és András urat, „*zsenerőz pártolónk*”. Vacsora után feladja a jóllakott urakra a kabátot, egy darabon még elkíséri őket. Ha derült az ég, a csillagos égbolton kalauzol, sudár alakját megnyújtva a mutogató karral, rajzolja meg a csillagképeket (gasztronómiai oktató!, bocsánat, *szókényszer!*). F. és költő barátja nyakukat tekergetve nézik az eget, nem nagyon tudnak figyelni, a Halott Gyerek Arcára gondolnak, illetve nem akarnak arra gondolni, ezt a nem-akarást lehet S. úr csillagászati ismertetőjének nevezni.

A Halott Gyerek Arca, eszelte ki állat vakargatva András úr F. szobájában. Beáztunk, így F. kicsit szégyenkezve, aztán néhány nap múlva, egy este, egyedül, mert L. ügyeletes volt, fáradtan dőlt be az ágyba, tekintete megpihent a folton, és rossz nyugtalanság vett rajta

erőt. András úr elképzelését valószerűsítette a felhólyagzott festék és a kép nesztelensége. Hiába oltotta el a villanyt és hiába préselte össze a szemét, és hiába nyitotta ki és gyújtotta fel a villanyt: látta az arcot. Felkelt, felöltözött, elindult a barátjához.

András úr elutazott, elutazott, kiáltotta a szomszéd ajtó mögül egy férfi, ne dörömbözzön, maga állat! – tette hozzá. F.-t leginkább a kétség dühítette. A lenti ajtót szélesre tárta, hagyta legényesen becsapódni! Ő is tud goromba lenni és *választéktalan!*

Előkotort egy cigarettát, gyufát nem talált hozzá. Az égbolton tisztán ragyogtak a csillagok, megkereste az Oriont, s miközben a nyakát tekergette, rájött, kitéphetlen szulákként tekeredik rá a H. Gy. A., végérvényesen a nyaktekeréshez nőtt; szájában a meggyújtatlan cigaretta, lassan fázni kezdett. Lassan fázni kezdek, befordulok a sarkon, a túloldalon feltűnik a rendőr alakja. Kiveszem számból a cigarettát, udvariasan megszólítva hozzálépek. Legyen szíves, adjon nekem egy tüzet!, mondom. A rendőr bólint, azonnal, feleli készségesen, kigombolja pisztolytáskáját, előhúzza fegyverét, golyót tol a csőbe, kibiztosít, piff... Szám helyén hatalmas, égett szélű lyuk... Evvel a meglepő fordulattal mesélte el másnap András úrnak. András úr aznap a közöny homokjával volt feltöltve, egész idő alatt gitározott, föl sem nézett. Szerencséd, hogy volt tüze, mondta unottan, de kilógott a lóláb, mert a poénnaál azért *mellé* fogott!

Percek alatt hazaér, nyitná az ajtót, de egy fejkendős asszonyság megállítja. L. egészsége érdeklí, hálálkodón ejti a szavakat, L. gyógyította meg a kislányát, mondja, legyen áldott, aki a világra hozta! Én vagyok az, én! – gondolja magában F., a büszke *író*...

(*a nyelv kisesszéje*) Megtalálni azt a mondatot, mely bűverejű pálcaként képes átrendezni a *valóságot*, megtalálni egy mindenhol érvényes grammatikát!, írja F. Any nyit tesz, mint elsősorban elfeledni a köznapi nyelv ránk tukmált vagy sebtében kialakuló korlátait, eldobni a kantárokat, melyek e nyelvhez kötnek, fittyet hányni a formáknak, másodsorban s tán ez a fontosabb: kiebrudalni a bennünk fészket verő közönyt, nem törődni az utánunk

loholó emberi gyöngeségekkel, a csörtető úrral: magunkkal; megszabadulva mindettől, sok-sok fölösleges teher-től, szabaddá válni, mely szabadság legfőképpen üresség, vagyis *hely*, ahová lélegzetállító arányokban tódulhat be az új konstrukció. Annyit tesz, mint mindent, minden egyebet mellékessé téve, átadni magunk a keresés grandiózus vállalkozásának, melynek minden csak árnyéka lehet, s melynek épp nagysága, lehengerlő súlya a lényege, ez a lényeg!, ez képes megakadályozni, hogy megtorpanjunk, hogy bedőljunk a körülöttünk vihogva nyargalászó *nyelvelőknek*, csupán ez képes megóvni attól, hogy elfeledjük, és szürke kis vállalkozásokba fogjunk; és végül, ha semmit sem találunk, némi dicsfénnel ősz fejünk körül mesélhetjük fiainknak: mi még éltünk, mi éreztük az élet szédítő tágasságát, bele is tágultunk!

F. eltűnt kéziratát *keresi* (ha még valami *letűnt* nyelven írtam volna!), s mert nem találja, hamarost úgy emlegeti mint a legjobb írását, meséli fünek-fának, elvesztette a legjobb novelláját; mígnem András úr tapintattal kioktatja: a legjobb viszonylagossága épp önmagát, tulajdon minősítését (*leg-jobb*) kérdőjelezi meg. Ezután okosan annyit mond: jó novella volt, kár érte! Az egészet a mottóért csinálta, a mottóért írta, azért, hogy idézhesse benne a K. D.-szöveget, amelyre András úrnál talált egy délután... András úr mindkét lábán hatalmas pólyával sántikált elé. Tudod, van egy egerem, Xerxesnek *hívom*; bár olyan szelíd már, hogy hívás nélkül is megjelenik, magyarázta szokatlan gyöngédséggel, megjelenik, akárha egy vers... Eztán bukkant a K.-írásra, és másnap megírta a Mária-novellát, hogy idézhesse, amire, az idézetre, végül nem került sor, mert úgy érezte, idézés nélkül is minden megvan, minden benne van a konstrukcióban; csakis ott van... És most nem bír lemondani róla, és most elköveti azt, ami ilyen esetekben a *legrosszabb*: rekonstruál. (A mottóért tettem, írja F., az elsüllyedt mottót akartam kiemelni! Amiből annyi világos lehet, hogy rögeszmém ez az elsüllyedés dolog, pl. a nyelv... Mottóm erre is lenne... A nyelvre.) A K.-mottó előhoz egy másik lábgyolcsozást is (íme a gyolcsmotív!), amikor szeretete volna *otthon marasztalni* L.-t; bekötözte a lábát,

aztán kitört, azt akarom, hogy elmenj! L. a déli vonattal utazott el, ő nem kísérte ki az állomásra, felkuperodott hintaszékébe, letekerte lábáról a sok fehér gyolcsot, és elfeketült arccal sziszegte a lábának: te rohadt szimuláns! Amikor arra gondolt, hogyan érezheti magát L., ha eszébe jut, hogy *ebben az állapotban* magára hagyta őt, engem! a szimuláns zsarolót etc., megrémült tulajdon sekélyességétől, s valamilyen nagyobb rémületre volt szüksége, hogy az iméntit legyőzhesse: belevágott a nagylábujjába. Meg se nyikkant! Aztán: milyen kár, hogy bátorságának nem volt közönsége! – A K. D.-mottót, mert mottó volt, látta egy könyvben is, meglepő volt az azonos szövegrész mottósítása... [*Egyfair* szögletes zárójelben idézi most: Aki még nem szeret senkit és semmit, annak rendben a szénája, annak sose gyúlhat meg a baja... az nyugodtan alhat, mert az életben afféle személytelen területenkívüliséget, közönyt és érdektelenséget élvez. De mihelyt szeretünk valakit vagy valamit... akkor a döntő kapcsolatok olyan hálózatába bonyolódunk, hogy egyszerre elveszítjük nyugalmunkat, akkor már... arra a harctérre kerülünk, ahol halált adunk és halált kapunk. *És akkor a nyelvhez talált mottó is itt volna:* A beszédben nyilván konkretizáljuk, a kor lehetőségeihez idomítjuk a nyelvet, vagy másképp, mindig a kor nyelvén beszélünk, de a költészet éppen a szükségszerűség elleni tiltakozás: a másfajta beszéd lehetőségének felmutatásával a másféle élet lehetőségének felmutatása. *Már csak-csupán a mottóhoz keresett mottót kell idejegyezniem, s derekasan kimerítettem magam:* Mottó ütött, talált ötöt!: in.: Bevezetés...]

*

Kifeszített karokkal támaszkodik az asztallapra, lent, lábujjait karmosra hajlítva, pizsamanadrágja felgyűrődött szárait húzogatja. Pompás, pompás! – nyugtázza lelkében a felhőtleniséget. Az ablaküvegről egy bulldog (vagy mi!) néz a szemébe; dobogó szívvel állapítja meg, a bulldog: ő maga (ti. a szemközti háztetőről leolvadt a hó, s a sötét háttér akár a muránói tükör kátrányos felülete); lehet örülni, megjött a tavasz. A kertekben ugyan még itt-ott és apró hófoltok *vannak*, de már kibújtak a

zöldfejű hóvirágok, a fákon (mint mellbimbók) megduzzadtak a rügyek, a szél madarak csivitelését, kurrogását, rikoltozását hozza, döngicsélő bogárcák iszkolnak a fénybe, iszkolnak a napfénybe, a melegre, a mélyedésekben összegyűlt vizek langyosak, és picinyke fények játszanak bennük.

Váratlanul és szinte észrevétlenül, méltóságosan, de a levegőt felhasítva, mint rossz álom a szunnyadó lelket, hatalmas holló telepedik a szemközi antennára. Feketésege oly tökéletes, hogy F.-nek úgy tűnik: holló alakú kivágás feketéllik az égen. Egy fekete lyuk! Fekete csillag, mely minden fényt temetetlenül nyel el, magába szippantja a meleget, a szelet, az illatokat, a csontokból áradó kellemes bizsergést, a tavaszt. Mereven, szívében növekvő gyűlölettel nézi a madarat, elképzeli az újból megfagyott várost; szemeiben megvillannak a napsugarak, *mintha onnan, szeméből jönne a fény*, izzadt tenyerével markolássza az asztallap széleit. Az összesűrűsödött gyűlölet egyszer csak megállíthatatlanul, valahonnan a gyomor tájékáról tör elő, tekintete megrebben – és ekkor hatalmas és röhejes pukkanással szétrobban a holló: a véres tollak, mint csillogó repülőgéproncsok (filmekben látni ilyet) hullnak a háztetőre. F. fáradtan lehunyja a szemét; kis bánatot érez magában. Ha én ezt elmesélem, minimum nem hisznek nekem! Ennek azért lehetne örülni is, gondolja.

Felemeli az asztalról a cigarettásdobozt, körmöcskéivel kicsipeszkedik egy cigarettát; az órára pillant, már rég dolgoznom kéne! – lelkiismeretesen visszadugja a cigarettát. Parányi lépés az áhított szabadság felé, ha nem tesszük azt, amit megtenni szeretnénk. Fejét, mint; egy nagy madár (fúj!!!) a hónaljába dugja, mehet zuhanyozni!

Amikor András úr betoppan, F. a kádban úszkál, persze, ez lett a rövid zuhanyból. Api, hát te mért nem dolgozol? – korholja a már kötetes barát. F. a leleplezett ember belenyugvásával kéri a törölközőt, majd egy torréador gyakorlatával (de hol itt a bika, kérdi magában a precíz F.) ügyeskedik kifelé. No ülj a babérjaidon, ment vagy a babéroktól, tanítja folyamatosan a szigorú költő, mire F. enyhén visszaszúr: nem mindenkinek van

Eckermannja, hogy Goethe váljék belőle! Ez célzás naplójára, melyben András úr mindig főszerepet kap s ekképp, akképp, hogy él, hogy csupán él bele a világba, ő, F., a szorgos Eckermann, irodalmat hint rá. (Marhaság! Pedig ő írta a jegyzeteiben...) Ide figyelj, enyhül a költő, együtt fogunk írni, belépünk a közösbe! Némi didaktikus bizalommal végigmérte a gyarapodó tócsában didergő F.-t, majd sokféle szándékkal feltöltve csapott a levegőbe: elég a laza élettémpóból, barátocskáim! Gyerünk!

Miután F. felöltözött, leülnek a konyhában, András úr *szeret itt*, mert jó munkaszag van és van túrósbukta!, kiterítik jegyzetfüzeteiket a széles konyhaasztalra, a túrósbuktáktól („L.”!) roskadozó tál mellé, sorsot húznak: F. gépel. Kezdhethük? – kérdezi András úr, daliásan és tüneményes gyorsasággal befalva egy buktát. Míg egymásra várnak, kinéznek az ablakon, bele a tavaszba, *bele*, s ez hiba, mert egyszeriben kevesek lettek, aztán, hangyányi idővel később, üresek, valahogy nem érzik a kettejük közösségét, azt, hogy működne, hogy erő van benne, hevesebb, látványosabb, kézzelfoghatóbb közelségre volna szükség, közeledésre, mely legyőzi a távolságot, mert vannak távolságok, hiába barátok ők. Kezdjük, mondja F. színlelt buzgalommal. Három sort hoznak össze másfél óra alatt, s az is gyenge dobás. Minduntalan szabotálják a másikat és önmagukat. A fenébe is, mit vársz te tőlem!

Lábtengőzzünk! – javasolja áthidaló megoldásként András úr. Mint rabságból szabadult madarak rohannak a szobába, leseperve az akadályokat, kialakítják a pályát, mely a szőnyeg síkja, középen két szék hálójával. Játsszani kezdenek, szokatlan heveséggel. Homlokukat ráncolva koncentrálnak, egyre inkább kimelegednek, arcuk felforrósodik, s ha fülükhöz nyúlnak az úgy tüzel, mint hajdani pofonok idején (voltak, pl. olyankor, ha egy gomb véletlenszerű megnyomásával megrázták a fizikatanárt) [szegény fizikatanárok!] Pompás, derül F., könnyűséget érez és erőt, az izmok legbelsejéig ható jófajta zsidbadást, eléri, hogy teste ne legyen teher stb.; mosolyogva pillant András úrra, várva a szinkronpillantást, de a stabilitást kereső lábakból, az íjként görbülő hát-

ból, a felgyűrt ingujjból, az esés *helyét* számítható tekintetből megéri: András úr most a feladatra koncentrálni, ügyes akar lenni. Erősödik az iram, András úr F. szer-vájánál svihákul elhúzza a szőnyeget (Linocska, egész, egyszerűen eltette a pályát az útból!), e váratlan tahóság okozta bosszúság miatt F. tíz pontos hátrányba kerül, kénytelen hasonlóan tahó lenni, a méltánytalanságig célratörő, már már agresszív, amit utál! (Tudod, Linocska, vannak emberek, akik annyira önmaguk, hogy te csak velük szemben lehetsz te. És ez agresszivitás! F. az ünnepet szereti, a de Theresias-féle értelemben használva a szót: nem elegancia, nem valami mód, hanem méltóság, tartás, erkölcsi emelkedettség, fény és nem csillogás, arany és nem gazdagság. Persze, olykor önmagának lesz ünneprontója...)

András úr győz; nyer; a hagyományos megegyezés szerint kérhet valamit, amit F.-nak teljesítenie kell. Majd gondolkodom, szól, s fáradtan dől a fotelbe.

Miután elmegy, F. sebesen takarítani kezd, rendbe teszi a szobát, a feldúlt terepet, s alighogy befejezi, megérkezik L. Vártalak, öleli át várakozása gyümölcsét. L. érdeklődik a napjáról, és jószándékú haragvással lobbantja a szemére, hogy egész nap semmit sem írt, semmit azért írtam! F. kifakad, akárha duzzadt fekély, ő már nem akar írni, így nem lehet [szabad], selejtszövegeket gyártana, ha... Ha lehet, szakítja félbe L., *akkor lehet jól is!* – s indul a konyhába felmelegíteni az ebédet. Pedig hogy szereti F. ezeket a rögtönzött kifakadásait! De ha el sem olvassák, motyogja L. után.

Megebédelnek, L. levert, kiderül, meghalt az a gyerek, akit előző nap vittek be hozzá, nem tudtuk megmenteni. F. fejét a kézimunkázó L. vállán pihenteti, azt akarja mondani, olyan halálszagod van, de ez hülyeség volna, nincs így, azt akarja mondani, milyen közel van hozzád a halál, végül azt mondja: minden halál eltávolít tőlem, s máris magyarázkodhat: mert a halál közelségében az ember egyedül van, kapcsolatunk a halállal annyira személyes, személyre szabott, hogy kizár minden együtt-érzést. L. megsimogatja F.-t, mosolyog, szomorúan.

Később, talán azért, hogy ne kelljen tudomást venniük a tehetetlenségről, a tehetetlenségről valamivel szemben, ami nagyobb úr, bolondoznak egész sötétedésig: F. kétvállra fekteti L.-t és rátérdel karjaira, közismerten keserves fájdalmakat okozva így, de aztán átfordulnak a dolgok, L. látványosan rájátszva a szenvedésre, tette-től megsértődik, F. térden állva kéri a bocsánatát, míg el nem nyeri. Azután elnyeri...

András úr telefonál, kigondolta a kívánságát: írja meg F. a mai napot. Ennyi. (Hát gyarmatosítottja vagy -tója leszek én a romániai magyar irodalomnak? – dohogta már késő este az íróasztalánál. Végül is sportszerű precizitással szedegette össze a nap eseményeit, mintha szőnyegre szédült gyöngyszemeket gyűjtene; ráadásul az írógépjéről levált *aj* ébetű, igaz, nem esett kétségbe, igyekezett a korszellemhez hűen sohasem esni kétségekbe, hiányosságából erényt próbált kovácsolni: y-okat használt. Közre is adta egy *ikernovellában* *Tény* címmel; a *Yáték* lett volna a tökéletes...)

Este színházba mennek, valami humoros darabot tekintenek meg, megtekintik, mint egy tárgyat, semmi humorosat nem találnak, s ezt F. őszintén sajnálja, bár ezen aztán lehetne derülni. Hazafelé a macskaköveken lépdelnek, sikongó cipőkkel, egymással vagy inkább együtt, mert L. szokatlanul kimért, de hát: mi miatt?

Mi miatt? Én nem vagyok te! – mondja L. És ott, otthon, a szobában, féloldalasan az ágyra dőlve, nyakendőjét babrálva, hátánál a papírernyős lámpa, vele szemben L., kék ruhában, és túl, a falon, a hajszálak finom és szeszélyes rajzolatú árnyéka, tompán, kétségbeesetten, kiesve addigi hangulataiból, F.-nak, belül, lelke mélyén, tudomásul kell vennie, alá kell írnia egy szokást, egy sokszor és sokféleképp átélt tapasztalatot, a gyakorlatot, miszerint, mert senki sem lehet mása a másinak, senki sem akar a másik mása lenni...

Felnőtteken hátrakulcsolt kézzel járkál fel s alá a szobában, magában füstölögve, mert tisztában van vele, hogy meg sem tudja közelíteni a lényegét, miközben nagyon is tisztában van a lényeggel, ám ez csakugyan elérhetetlennek bizonyulna, ha másnap estig beszélgetné-

nek is. A gyümölcsözés szűnő reményével fonja egymásba a szavakat, mialatt L. lehajtott fejjel számlálja a szemeket. A fenébe, Linocska, nem is figyelsz! – torpan meg az érvelésben és a járkálásban. Ekkor az asztról elsza- badul a gyapjúgombolyag, gurul, gurul, gurul, L., hogy mentse a menthetőt, összekapja combjait, feszes-laza combjait egymáshoz rántja, F. önkéntelenül nagyot cset- tint, a szoba, melyet eddig szűknek érzett, most oly tág lesz, lelkében tavaszi zibongást érez, melynek fizikai ki- fejeződést kell adnia: *iszkol* L.-hez. Szeretlek, édesem! – szól az érvek csimborasszója. Hát virágozzék bennük a szerelem!

*

Ülnek a szobában s beszélgetnek; kinn az alkony, benn a szó. Beszélgetnek homályos és könnyen elmoz- dítható dolgokról, melyek valójában nagyon is létezök és szilárd talajból gyökereznek.

Megfogalmazhatatlanok, fogalmaz a költő egy kígyó- szerűen tekeredő szóval.

Ezért írunk – mondja F. Sartre nyomán.

Lassan megtelnek lelkesedéssel és reménnyel, úgy ér- zik, együtt hegyeket hordanak el, és nyelvvel, művészi nyelvvel töltik fel a hallgatás kiszabta közöket... (Ta- más úr, F. legfőbb tanítómestere óva inti őket a közök kitöltésétől. Tamás úr pl. hisz a kihagyott szó erejében!)

Megtalálni a nyelvet, mondja F. lelkesen, létrehozni a művet, mely átrendezi a világot!

Mi mindenképp átfordítható!, mondja András úr.

Igen!, lobogna tovább F., ám András úr arcán a fin- tor megállítja, majd megérteti vele, milyen lehetősége- re gondolt a Költő...

Hatásosan kell írni! – igyekeznek *m á s* irányba he- vülni F.

Bölcsen, keresztezi szigorún a barátja, bölcsen! Eb- ben persze csak utólag lehetek bizonyos. Amikor majd kiderül, fűzi hozzá M. úrtól ellesett okfejtéssel, hogy megvalósítható volt-e egyáltalán, amit a *költészet* útjá- nak véltem. Szinte bizonyos, hogy nem... De a *kere- ésben* megmutatkozik egy olyan *költészet* kopottsága,

amelyben az új mindig csak öreges rendelkezésként jön a világra.

Elhallgatnak, hogy aztán szokatlan őszinteséggel akarjanak beszélni, majd ismét gátlásosan zuhanjanak hallgatásba. Ez elég unalmas így.

Lekuporodnak hát, ki-ki a maga fotelje mögé, és fehér és sárga teniszlabdákkal elkezdik hajigálni egymást. Csörömpölnek az üvegek, hullanak a karácsonyfadíszek, hálnak a szobanövények (ó, a narancsfa, a narancsfa!) füstöl a csillár. *Remekül szórakoznak!*